

A Simple Cup o' Joe

זמנים, הלכות שבת פ"ט

Grinding the Beans

1

טו הטוחן כגרוגרת - תיב. וְכָל הַשּׁוֹחֵק תְּבִלְיָי וְסַמְנִין בְּמִקְרָאֵת-הָרִי זֶה טוֹחֵן וְתִיב. הַמְחַמֵּךְ יִרְק תְּלוּשִׁים - הָרִי זֶה תוֹקֵדֵת טוֹחֵן. וְכֵן הַנוֹסֵר עֲצִים לְהַנֹּחַת בְּנִסְרֵת שְׁלֵהֶם, אוֹ הַשֶּׁף לְשׁוֹן שֶׁל מַתְכָּת - תִּיב מְשִׁישׁוּף כֹּף שֶׁהוּא; אֲבָל הַמְחַמֵּךְ עֲצִים אִינוּ תִיב עַד שְׂיֻדְקָדָק מֵהֶם כְּגוֹי לְבַשֵּׁל כְּגוֹי מְבִיצָה.

2

The Four Exemptions to Tochain

There are primarily four separate exemptions to the *laviechoso oi tochain*. In effect, this means that there are four conditions under which Tochain is permissible. However, unlike the Three Conditions of Borer (where all three conditions are required - see Borer, Chapter II), these four exemptions are completely independent of each other, and each one separately is sufficient to permit Tochain. They are:

- 1) **Ain Tochain Ello B'gedulei Karkah** (אין מוחן אלא בגידולי קרקע) - "Tochain only applies to earth-grown (foods)". This means that one may grind foods that do not grow from the earth.
- 2) **Ain Tochain Achar Tochain** (אין מוחן אחר מוחן) - "There is no grinding after grinding". Previously ground foods or substances may be crushed again (e.g. cookie crumbs)
- 3) **M'yad** (מיד) - "Immediate use". Foods or substances may be ground for immediate use (as with Borer)
- 4) **Shinui** (שינוי) - "Abnormal manner". Foods or substances may sometimes be ground by employing a Halachically sanctioned back-handed method.

Coffee Timers

3

מלאכה הנעשית בשבת ע"י שעון שבת

בעה"י כי טבת תשל"ו.

מע"כ נכדי אהובי וחביבי מוהר"ר מרדכי סגנדלער שליט"א.

הנה בדבר שע"י חשמל (ענין העלעקטרי) אפשר ע"י מורה שעות הנעשה לכך שיעמידנו בע"ש באופן שיתחיל לבשל למחר ביום השבת כשעה לפני זמן האכילה, אשר אח"כ נכדי היקר אהרן ברוך שליט"א שואל, הנה לענ"פ פשוט שאסור להתיר זה דהרי ע"י מורה שעות כזה יכולים לעשות כל המלאכות בשבת ובכל בתי החרושת (פעקטעריס) ואין לך ולזול גדול לשבת מזה, וברור שאם היה זה בזמן התנאים והאמוראים היו אוסרין זה, כמו שאסרו אמירה לעכ"ם מטעם זה, וגם אולי הוא ממילא בכלל איסור זה דאסרו אמירה לעכ"ם, דאסרו כל מלאכה הנעשית בשביל ישראל מצד אמירת הישראל וכ"ש מצד מעשה הישראל. ול"ד למה שמותר להעמיד קדרה ע"ג האש אפילו רגע אחת קודם השבת שיתבשל בשבת ולא אסרו רבנן כשליכא חשש חתוי בשבת דף י"ח ע"ב, דהוא משום וכל מלאכה דעושה האדם במלאכת בשול הוא העמדת הקדרה ע"ג האש דבעצם הבשול אינו עושה האדם, ולכן בהעמדתו הקדרה ע"ג האש בע"ש הוא כגמר האדם כל מעשיו במלאכה זו דבשול ולא שייך לאסור על מה שעושה שוב האש, אבל היכא שעדיין לא שייך להחשיב כנעשה המלאכה כהא דהעמיד בע"ש את המורה שעות שיוחלל המלאכה דוקא בשעה פלונית בשבת זה הרי לא נעשה בהמלאכה עדיין כלום מבע"ש, שאין להתיר מצד זה.

בשבת לעת ערב הדליקו ע"י נכרי לאמירת המזמורים אף שכבר צווחו הרבה עיני בנוב"ק חאו"ח סימן ל"ג אבל נתן טעם להמתיריו, והרמ"א בסימן רע"ז סעי' ב' שנהגו רבים להקל לצוות לעכ"ם להדליק לצורך סעודה בפרט בסעודת חתונה או מילה ומשמע שבמקום צורך גדול מתיר שלכן אף שמן הראוי להחמיר ובגבולנו ביוראפ החמירו, מ"מ כיון שיש רבנותא שהתירו ונהגו כן בהרבה מקומות, אין לאסור מה שכבר נהגו להקל בהעמדת העלעקטרי בע"ש ע"י מורה שעות שיכבה וגם שידליק בשבת להזמן שהעמידו, וגם ממילא ליכא זילותא לשבת בזה וליכא טעם האחרון לאסור כיון שהיו מקומות שנהגו בזה אדרבה למצות כבוד סעודת שבת, ונשאר רק טעם הראשון שיש ג"כ לסמוך להתיר, אבל הבו דלא לוסיף עלה להתיר גם לבשול ומלאכות אחרות ויש לאסור.

זקנך אוהבך, בלו"ג,

משה פיינשטיין

אבל יש טעם גדול לאסור מטעם אחר דהא זילותא דשבת ואף זילותא דיו"ט הא אסרו בכמה דברים וכיון שברור שאיכא זילותא דשבת הוא בכלל איסור זה ממילא אף שלא אסרו זה ביחוד דכל ענין זילותא הוא האיסור. וגם פשוט לע"ד דעושה דבר שהוא זילותא לשבת הוא עובר בידים על חיוב הכבוד שמשמע שהוא ג"כ חיוב התורה שנתפרשו ע"י הנביאים

וגמילא

מובן דהדברים שעשייתן הוא זילותא לשבת הוא ג"כ עובר על מצוה זו דכבוד שבת ועוד גרוע דהרי עובר זה במעשה, שלכן אף שנימא שאינו בכלל הגזירות דחכמים, אבל גם בלא צורך הוא עובר במעשה על חיוב כבוד השבת, וזה שהוא זילותא הוא דבר שמובן לכל, שלכן מסתבר לע"ד שאסור להעמיד בע"ש ע"י מורה שעות שיעשה העלעקטרי למחר מלאכה.

אבל עכ"פ מה שכבר נהגו להעמיד ע"י מורה שעות לכבות הנרות דעלעקטרי שהדליקו וגם שיחזרו להדליק אח"כ בסוף היום, אין לאסור מאחר דלכבו הנרות של המנורות הגדולות שנקראו בלע"ז לאמפן שהיו דאש ממש נהגו בכל המקומות לכבותם ע"י עכ"ם והיו גם מקומות שהיו נוהגין לחזור ולהדליקם בביהמ"ד לתפלת נעילה ביו"כ ונמשך מזה באיזה מקומות שגם

4

חימום תבשילים בשבת ע"י שעון שבת ז. סעי' ד', שו"ע: תבשיל שנתבשל כל צרכו יש בו משום בישול אם נצטנן. כתב החזו"א (סי' ל"ז סקכ"א ול"ח סק"ב) שיש לאסור לחמם התבשיל ע"י כירה חשמלית שבשעה שמניח הקדירה עליה אינה מופעלת, ולאחר זמן תידלק ע"י שעון שבת הערוך מאתמול, דחשיב כמשהה בשבת, ואפילו אם²⁰ התבשיל מבושל כל צרכו ורותח.

What About Filters? And Bags? And What's a Bodem?

יד המְשַׁמֵּר^א יין, או שֶׁמֶן, או מים וכן שָׂאֵר הַמְשַׁקֵּין בַּמְשַׁמֵּר^ב שֶׁהֵן – חֲבִי, וְהוּא – שֶׁיִּשְׁמַר כְּגִרְגֵרָת; אֲבָל מְסַנְּנֵין יַיִן שְׂאִין בּוֹ שְׁמֵרִים, או מִים צְלוּיִין בְּסוֹדֵרִין וּבְכַפִּיפָה מְצֵרִית^{בב} כְּדֵי^{בג} שֶׁהָא צְלוּל בְּיוֹתֵר.

5

הלכות שבת סימן שיט

6

י מיינ

או מים שהם צלולים, (לד) מְטַר לְסַנְּנֵין בַּמְשַׁמֵּרֵת. הגה וְאֶף-עַל-פִּי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ (י) (לה) *קְסָמִין וְדָקִין, *הוֹאִיל וְרֵאוּיִין לְשִׁתּוֹת בְּלֹא הַכִּי (סמ"ג).

מְשַׁנֵּה בְּרוּרָה י (לד) מְטַר. בֵּינֵן דְּבִלְאוֹ הַסַּנּוֹן

גַּם-כֵּן הֵם צְלוּלִים וְרֵאוּיִים לְשִׁתּוֹת לְכֵן אֵין בְּנֵה מְשׁוּם בּוֹרֵר; וְצְלוּלִים

מְקַרֵּי כֹל שְׂרֵאוּי לְשִׁתּוֹת כֶּף בְּלִי סַנּוֹן (כס) לְרַב בְּגִי-אֲדָם, (כו) וְיֵשׁ מְחַמְרִין דְּוִנְקָא כְּשֶׁכֶּלֶם יְכוּלִים לְשִׁתּוֹת כֶּף, וְאֵין מְסַנְּנֵין אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה צְלוּלִין בְּיוֹתֵר. וְכֵן מְשַׁקֵּה שְׁקָדִים הַכְּתוּשִׁין מְעַרְבֵי-שֶׁבֶת מְטַר לְסַנְּנֵין בְּשֶׁבֶת, הוֹאִיל דִּיכּוּלִים לְשִׁתּוֹתוֹ כֶּף בְּלִי סַנּוֹן [אַחֲרוּנִים]: (לה) קְסָמִין וְדָקִין. אֵיתָא בְּסַמ"ג 'קְצֵת קְסָמִין', וְהַפְנָנָה, דְּאֵלוֹ הֵי הַרְבֵּה אֵין רֵאוּי לְשִׁתּוֹת כֶּף לְרַב בְּגִי-אֲדָם בְּלִי סַנּוֹן, (כו) וְהוּא הָרִין אִם יֵשׁ בְּהֵינֵן

קְצֵת קְמָחִין, שְׂרֵאוּיִין לְשִׁתּוֹת כֶּף לְרַב בְּגִי-אֲדָם, גַּם-כֵּן שְׂרֵי לְסַנְּנֵין אֶפְלוֹ בַּמְשַׁמֵּרֵת:

פסקי סימן שיט תשובות

7

ואותם תיונים שיש בתוכם עוד כלי קטן מנוקב (כעין מסננת) ששמים בו עלי תה ומוסיפים מים (בע"ש, או בשבת באופן שאין משום בישול, וכנ"ל), וכששופכים לתוך הכוס עוברים המים דרך הכלי המנוקב שבו העלים וחוזרים ומסתננים, בזה לכו"ע מותר⁷⁴ כיון שהמים היו צלולים וראויים לשתייה, ומעבירם דרך המסננת כדי לקבל טעם התה, ודומה לדין המשמרת (שו"ע לעיל סעי' ט' ומ"ב סקל"ג).

Making the coffee

ואם הוא דָּבָר יָבֵשׁ שֶׁלֹּא נִתְבַּשֵּׁל מִלִּפְנֵי הַשֶּׁבֶת, טָאִין שׁוֹרִיין (לד) אוֹתוֹ בְּחִמּוּן בְּשֶׁבֶת, אֲבָל (יב) (לה) מְדִיחִים אוֹתוֹ בְּחִמּוּן בְּשֶׁבֶת, (לו) *חֹוִץ מִן (יג) הַמְּלִיחַ הַיֶּשֶׁן וּמִן הַדָּג שֶׁנֶּקְרָא *קוֹלִיס הָאֶסְפָּנִין, שְׂאִינָם צְרִיכִים בְּשׁוּל אֶלָּא מַעַט (לז) *וְהִדְחָתָן *הִיא גָּמַר מְלֹאכְתָּן: הַגַּה (לח) *וְהוּא הֵדִין כָּל דָּבָר (יג) קָשָׁה שְׂאִינוּ רְאוּי לֵאכֹל כָּלֵל בְּלֹא שְׂרִיָּה (לט) דְּאָסוֹר לְשֵׁרוֹתוֹ בְּשֶׁבֶת, *דְּהוּי גָּמַר מְלֹאכָה (הַגְּהוּת מְרֻכָּי):

8

וְעַתָּה נִבְאָר דִּין בְּשׁוּל עַלִי הַטִּי"א¹, הַשִּׁיף בְּכֶמֶה עֲנִינִים לְסַעֲיָף זֶה. הַגָּה טִי"א בְּשֶׁבֶת, (נה) פְּשׁוּט בְּפוֹסְקִים דִּישׁ בּוֹ מְשׁוּם בְּשׁוּל, וּבְמֻזֵּד יֵשׁ בּוֹ אֶסוֹר סְקִילָה, וּבְשׁוּגָג חֵיב חֲטָא, וְעַל-כֵּן יֵשׁ לְזַהֵר בּוֹ מְאֹד. וּבְעֻוְנוֹתֵינוּ הַרְבֵּים, רַבִּים נִכְשָׁלִים בּוֹ וּמְקַלִּין לְעַצְמָן בְּקִלּוֹת שְׂאִין בְּהֵם מְמַשׁ, וְעַל-כֵּן מִכְרַח אָנִי לְבָאָר אֶפְנֵי הַתַּהֲרַ וְהָאֶסוֹר בְּזֶה בְּעֶזֶר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ: הַגָּה לְעֵרוֹת (נו) מְכַלִּי רֹאשׁוֹן עַל עַלִי הַטִּי"א, יֵשׁ בְּזֶה בְּוֹדָי חֲשֵׁשׁ אֲבִי-מְלֹאכָה, דְּקִימָא לָן דְּעֵרוֹי מְבַשֵּׁל כְּדִי קְלִיפָה, כְּדִלְקֶמֶן בְּסַעֲיָף י, וְכַל-שֶׁכֵּן אִם יַעֲמִידוּ אַחֲרֵי-כֵן עַל הַתַּהֲרַ אוֹ בַחֹף הַקְּאֶכְלִי"ן² עַד שֶׁיְהִיָּה הֵד סוֹלְדָת בּוֹ, כְּוֹדָי יְבֹא לְכַלִּי עַלְמָא לִידֵי אֶסוֹר סְקִילָה עַל-יְדֵי זֶה; וְאֶפְלוּ אִם יִרְצֶה לְתַן אֶת עַלִי הַטִּי"א לְחֹף הַכַּלִּי אַחֵר שֶׁיַּעֲרָה הַחִמּוּן לְתוֹכָהּ כְּדִי שֶׁיְהִיָּה עַל הַמִּים שֵׁם

כְּלִי שְׁנִי, גַּם-כֵּן אֶסוֹר, כְּדִקְיָמָא לָן בְּסַעֲיָף זֶה דְּדָבָר שֶׁלֹּא בָּא בְּחִמּוּן מִלִּפְנֵי הַשֶּׁבֶת אִין שׁוֹרִיין בְּשֶׁבֶת אֶפְלוּ בְּכַלִּי שְׁנִי, (נו) וְכַל-שֶׁכֵּן לְפִי מַה שֶׁמְבָאָר בְּסַעֲיָף זֶה דִּישׁ דְּבָרִים רַבִּים כְּלִי הַבְּשׁוּל שֶׁמְתַבַּשְׁלִים אֶפְלוּ בְּהִדְחָה מְכַלִּי שְׁנִי, אֶפְשָׁר דִּישׁ בְּהַעֲלִים גַּם-כֵּן חֲשֵׁשׁ אֶסוֹר דְּאוֹרְיָתָא אֶפְלוּ בְּאֶפְנֵי זֶה. (נז) וְעַל-כֵּן הַסְפִּימוּ הָאֲחֵרוּנִים דִּישׁ לְעֵרוֹת עַלִיָּהֶם מְעַרְב־שֶׁבֶת רוֹתְחִין מְכַלִּי רֹאשׁוֹן כְּדִי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יְהִיָּה נֶקְרָא הַטִּי"א מְבַשֵּׁל בְּמִקְצָת, דְּעֵרוֹי מְבַשֵּׁל כְּדִי קְלִיפָה, (נט) וְיִהְיֶה בְּעַת הָעֵרוֹי אֶת הַטִּי"א הַיֵּטֵב בַּחֹף הַרוֹתְחִים מִלְמַעְלָה לְמַטָּה וּמִלְמַטָּה לְמַעְלָה נְיֹוֹתָר טוֹב שֶׁיְהִיָּה מְבַשֵּׁל מְמַשׁ עַל-יְדֵי הַעֲמִידָה בְּמִקּוֹם שֶׁמְתַבַּשֵּׁל], וְאַחֲרֵי-כֵן יִרְיַק אֶת הָעֶסְעֵנִי"ס³ לְכַלִּי אַחֵר, כְּדִי שֶׁיַּשְׂאָרוּ עַלִי הַטִּי"א (ס) יְבִשִׁים וְיִהְיָה מְתָר לוֹ לְעֵרוֹת אַחֲרֵי-כֵן בְּשֶׁבֶת עַלִיָּהֶם מִים חִמּוּן מְכַלִּי רֹאשׁוֹן, כִּינֵן שֶׁכְּבָר נִתְבַּשְׁלוּ מְעַרְב־שֶׁבֶת, כְּדִין דְּבָר יָבֵשׁ דְּקִימָא לָן בְּסַעֲיָף זֶה דְּאִין בּוֹ בְּשׁוּל אַחֵר בְּשׁוּל אֶפְלוּ אִם נֶצְטָנָן [וְאַחֲרֵי-כֵן מְתָר לוֹ לְהַחֲזִיר גַּם מִי הָעֶסְעֵנִי"ס אֵלּוּ הַצּוּנִינִים לְחֹף הַכַּלִּי זֶה גּוֹפָא, וּכְמוֹ שֶׁכְּתִבְנוּ לְעִיל, דְּדָבָר לַח שֶׁנֶּצְטָנָן מְתָר לוֹ לְתַנּוּ בַחֹף כְּלִי שְׁנִי רוֹתְחֵן], (סא) דָּאִם יֵשׂאָר בּוֹ מְשַׁקָּה הָעֶסְעֵנִי"ס, הָרִי קִימָא לָן דְּכַלִּי יֵשׁ בְּשׁוּל אַחֵר בְּשׁוּל אִם נֶצְטָנָן, אִם לֹא שְׁמִי הָעֶסְעֵנִי"ס הַצּוּנִינִים הֵם מְרַבִּין שֶׁלֹּא יִתְחַמְמוּ עַל-יְדֵי הַמִּים שֶׁמְעַרָּה עַלִיָּהֶן לְמַחֵר. וְכֵן הֵדִין לְעִנְיֵן קְאֹוִי"ד⁴, יְזַהֵר שֶׁלֹּא יַעֲרָה עַלִיָּהֶם מִים חִמּוּן מְכַלִּי רֹאשׁוֹן, אִם לֹא שֶׁעַרָּה עַלִיָּהֶם מְאֲתָמוּל וְהִרִיק אֶת הַמִּים מְעַלִיָּהֶן, וְהַשְׁעָם כְּכֹל הַנּוֹקֵר לְעִיל [עֵינֵן בְּתַשׁוּבוֹת חֲתָם-סוֹפֵר סִימֵן עַד וּבְפִתְחֵי-תְשׁוּבָה עַל אֲרַח־חַיִּים]. וְדַע, דְּאֵף שֶׁהַתַּרְנוּ לְעֵרוֹת חִמּוּן עַל עַלִי הַטִּי"א וְהַקְּאֹוִי"א אִם נָתַן עַלִיָּהֶם מְאֲתָמוּל מִים מְכַלִּי רֹאשׁוֹן, (סב) אֶף-עַל-פִּי-כֵן יְזַהֵר שֶׁלֹּא יַעֲמִיד אֶת הַטִּי"א וְהַקְּאֹוִי"א בְּתַהֲרָנוּ לְעֵרוֹת חִמּוּן אַחֵר שֶׁשֶּׁפֶף עַלִיָּהֶם מִים, דְּהָא אִין עֵרוֹי מְבַשֵּׁל רַק כְּדִי קְלִיפָה, וְאִם לֹא נִתְבַּשֵּׁל אֶתְמוּל רַק כְּדִי קְלִיפָה, וְעַכְשָׁו עַל-יְדֵי הַעֲמִידָה בְּתַהֲרָנוּ יִתְבַּשֵּׁל לְגַמְרִי. וְהַגָּה אֶפְנֵי זֶה שֶׁבְּאֶרְנוּ, אֶף שְׂאִין לְמַחֹת כְּדִי הַנּוֹהֲגִים בּוֹ, מְכַלִּי מְקוֹם כְּתִבוּ הָאֲחֵרוּנִים (סג) עֲצָה הַמְּבַחֲרָת מְזַה, דְּהֵינּוּ שְׂיִתְקַן הָעֶסְעֵנִי"ס מְעַרְב־שֶׁבֶת לְגַמְרִי, שֶׁלֹּא יַצְטָרֵף לְעֵרוֹת לְתוֹכוֹ עוֹד רוֹתְחִין לְמַחֵר בְּשֶׁבֶת, וּלְמַחֵר כְּשֶׁיַּצְטָרֵף לְשֵׁתוֹת (סד) יִתֵּן הָעֶסְעֵנִי"ס הַצּוּנֵן לְחֹף הַכּוֹס שֶׁשׁוּתָהּ בּוֹ אַחֵר שֶׁעֵרוֹ הַמִּים חִמּוּן לְתוֹכוֹ וְנַעֲשֶׂה כְּלִי שְׁנִי;

What About Instant?

הִלְכוֹת שֶׁבֶת סִימֵן שִׁיחַ

9

ט כְּכַלִּי רֹאשׁוֹן (פְּרוּשׁ, הַכַּלִּי שֶׁמְשַׁתְּמַשׁ בּוֹ עַל הָאֵשׁ), אֶפְלוּ לְאַחֵר שֶׁהַעֲבִירוּהוּ מֵעַל הָאֵשׁ מְבַשֵּׁל (סג) כָּל זְמַן שֶׁהֵד סוֹלְדָת בּוֹ, לְפִיכֵף אֶסוֹר לְתַן (סה) לְתוֹכוֹ תְּכַלִּין, אֲבָל מְלַח מְתָר לְתַן לְתוֹכוֹ (סו) כִּינֵן שֶׁהַעֲבִירוּ מֵעַל הָאֵשׁ, דְּצְרִיכָא מְלַחָא בְּשׁוּלָא (סז) כְּבִשְׂרָא דְתוֹרָא.

(עא) וְיֵשׁ אוֹסְרִים לְתַת (כו) מְלַח אֶפְלוּ בְּכַלִּי שְׁנִי כָּל זְמַן שֶׁהֵד סוֹלְדָת בּוֹ, וְהַמְחִמִּיר תְּבֹאָא עֲלָיו בְּרַכָּה (חֹסְפּוֹת וּמְרֻכֵי פֶרַק כִּירוֹה). *וְאִם עֲבָר וְנָתַן מְלַח אֶפְלוּ בְּכַלִּי רֹאשׁוֹן, (עב) אֶפְלוּ הוּא עַל הָאֵשׁ שֶׁעַבְד אֶסוֹרָא, מְתָר הַמְּאָכֵל, (עג) דְּהַמְלַח (כח) [כַּת] כְּטַל עַל-גַּבֵּי הַמְּאָכֵל (כ"י בַשֵּׁם שְׁבוּלִי-הַלְקֻט):

מְשַׁנָּה בְּרוּרָה

(עא) וְיֵשׁ אוֹסְרִים וְכו'. בְּנִמְרָא אִיכָא תְּרִי לְשַׁנֵּי בְּזֶה: לְלִשְׁנָא בְּתַרָא הוּי מְלַח לְקָלָא, דְּקָשָׁה לְהַתְבַּשֵּׁל כְּבִשְׂרָא דְתוֹרָא, מְשׁוּם הָכִי מְתָר אֶפְלוּ בְּכַלִּי רֹאשׁוֹן שֶׁהַעֲבִירוּהוּ מִהָאֵשׁ, וְלִלְשָׁנָא קְמָא הוּי מְלַח לְחִמְרָא, דְּאֶפְלוּ בְּכַלִּי שְׁנִי מְתַבַּשֵּׁל, וּפְסָקוּ רַב הַפּוֹסְקִים כְּלִשְׁנָא בְּתַרָא, אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ מְחַמְרִין לְכֵן כְּתִבַּ דְּהַמְחִמִּיר תְּבֹאָא עֲלָיו בְּרַכָּה. וְהֵנִי מְלִי בְּמִלַּח שְׁחוּפְרִין, אֲבָל מְלַח שְׁעוּשִׁין מִמִּים שֶׁמְבַשְׁלִין אוֹתָם אִין בּוֹ מְשׁוּם בְּשׁוּל לְכַלִּי עַלְמָא, דְּאִין בְּשׁוּל אַחֵר בְּשׁוּל, וּכְדִלְקֶמֶן בְּסַעֲיָף טו [מ"א וּש"א]. (ד) וְכֵן בְּצוּקְעֵר² מְתָר מֵהָאֵי טַעְמָא לְתַנּוּ בְּכַלִּי רֹאשׁוֹן לְאַחֵר שֶׁהַעֲבִירוּהוּ מִן הָאֵשׁ, (ה) וְיֵשׁ שֶׁמְפַקְקִין בְּזֶה, (ו) וְטוֹב לְזַהֵר מְכַלִּי רֹאשׁוֹן לְכַתְחָלָה:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ה) כֵּן כְּתִבַּ בְּאִלְיָה רַבָּה גַבֵּי מְלַח, וְאֶסוֹרוּ הוּא מְדַבְּרָנָן מִפְּנֵי שֶׁנֶּקְרָא כְּמַכְשָׁל, וְהוּא הֵדִין גַּבֵּי צוּקְעֵר²:

10

ולפי"ז גם במלח שלחן ומלח בישול, סוכר, סכרין וקפה נמס בזמננו (לאפוקי מקפה רגיל שאינו עובר תהליך בישול) שהם עוברים תהליך בישול בשעת ייצורם, יש להחמיר שלא ליתנם בכ"ר שהעבירוהו מעל האש משום שנימוחים מיד שמניחים אותם בתוך המים. ויש המחמירים אף שלא לערות עליהם מכלי ראשון, אבל בכלי שני מותר⁵⁸ ליתנם, ויש המחמירים אף בזה ומתירים⁵⁹ לתת סוכר וקפה נמס רק בכלי שלישי או בעירו⁶⁰ מכלי שני עליהם. ויש⁶¹ המחמירים עוד יותר דאף בכלי שלישי, אם היד ניכוות בו, יש לחוש לסוכרים דשייך בו בישול. (עיין לעיל אות ט"ז דהמנהג להקל בזה)

לתת קפה, סוכר ומלח בכלי שני

י"ב. מ"ב סקע"א: אבל מלח שעושין ממים שמבשלים אותם אין בו משום בישול לכו"ע דאין בישול אחר בישול וכן בסוכר מותר מהאי טעמא ליתנו בכ"ר לאחר שהעבירוהו מן האש, ויש המפקקים בזה וטוב להיזהר בכלי ראשון לכתחילה. כוונתו למחלוקת המובאת בשע"ת סק"ה לגבי דברים יבשים הנימוחים במים, אם יש לרונם כמו שהם בעת נתינתם למים שהם יבשים ואין בהם בישול אחר בישול, או שיש לדונם כמו שהם אחר שנימוחו במים שנעשו למים, ובלח יש משום בישול אחר בישול, ע"כ הכריע להיזהר לכתחילה לא ליתנן בכלי ראשון.

b-3) Making instant coffee, tea, and other powdered drinks on Shabbos

Some contemporary Rabbinic authorities have raised questions over the permissibility of preparing instant coffee, tea, and similar powdered drinks on Shabbos because the act of pouring causes the powder to "melt" and dissolve. They contend that pouring the liquid onto the powder is therefore comparable to pouring hot water onto snow and ice (Risuk), which is forbidden (see c-3;2 below).

11

According to one opinion, one should prepare a kind of coffee concentrate in a manner similar to the custom of making a tea concentrate ("tea essence") before Shabbos. One can mix a small amount of water with coffee (producing a kind of "coffee essence") before Shabbos to be used instead of the instant powder.

However, most Poskim do not accept this stringent opinion, and permit pouring water or liquid (i.e. from a Kli Shlishi) onto instant coffee, tea, cocoa, and the like on Shabbos. It seems that the generally accepted practice is in accordance with the more lenient ruling.^{161c}

Note: Hot water and other hot liquids may only be poured onto foods where there are no restrictions of Bishul (Cooking). Therefore, one may not pour water from a kettle (i.e. a Kli Rishon) onto coffee, tea, cocoa, or other powdered drinks that are susceptible to Bishul. In some instances, even a Kli Sheini may not be used (see Bishul, Chapter II; C/c, f). However, as stated above, using a Kli Shlishi is permissible. (see Bishul, Chapter II; C/g)

